

eTwinning – narzędzie do budowania społeczeństwa transkulturowego

Streszczenie: Znaczące zmiany w edukacji, jakie nastąpiły w wyniku pandemii COVID-19 zwłaszcza w zakresie organizacyjnym, w postaci przejścia na kształcenie zdalne, zdecydowanie zwiększyły zainteresowanie nauczycieli i szkół do wykorzystania międzynarodowej platformy eTwinning, której zadaniem jest zachęcenie do wymiany międzynarodowej, budowania sieci współpracy i interakcji pomiędzy uczniami i nauczycielami z różnych krajów europejskich. To z kolei, zdaniem autorki, stanowi sposób na budowanie społeczeństwa transkulturowego. Wychoząc poza dotychczasowe rozumienie kultury jako tworów jednorodnych, autorka wykorzystuje koncepcję transkulturowości W. Welscha oraz Wittgensteinowskie rozumienie kultury jako sposobu bycia i rezultatu interakcji międzykulturowych. W związku z powyższym artykuł poświęcony jest tematyce wykorzystania narzędzia eTwinning w procesie kształtowania społeczeństwa transkulturowego.

W artykule zaprezentowane zostały przykładowe projekty międzynarodowe w ramach programu eTwinning, które zostały już zakończone, i takie w trakcie realizacji, których celem bezpośrednim jest zdobywanie kompetencji międzykulturowych przez wszystkich jego uczestników oraz takich, dla których stanowi cel pośredni, realizowany w trakcie wykonywania innych wyznaczonych zadań.

Słowa kluczowe: kultura, transkulturowość, eTwinning, W. Welsch, nauczanie zdalne

Współczesne, dynamicznie zmieniające się społeczeństwo wskutek wielu przemian politycznych, gospodarczych, ekonomicznych i kluczowych dla niego wydarzeń, takich jak nasilone ruchy migracyjne, zaistnienie pandemii COVID-19 itp., wymaga reorganizacji podstawowych zadań, jakie są na nie nakładane, m.in. w zakresie edukacji, a co za tym idzie, zrekonstruowa-

nia pojęć i koncepcji kształcenia, zwłaszcza kulturowego. Niezbędne jest tutaj wytworzenie, rozpowszechnienie i wdrażanie narzędzi, które umożliwią edukację społeczeństwa ku nowoczesności, jednocześnie nadążając za zmianami. Toczy się obecnie debata nad szerszym wprowadzeniem pojęcia transkulturowości (Nikitorowicz i Guziuk-Tkacz, 2021, ss. 30–31), które mogłoby oddać charakter współczesnego postrzegania kultury i społeczeństwa, uwzględniając postęp cyfrowy, komunikacyjny i wydarzenia o charakterze globalnym. Natomiast narzędziem, które można wykorzystać do budowania i edukowania takiego społeczeństwa, może być m.in. program eTwinning.

W związku z powyższym celem niniejszego tekstu jest próba pokazania, jakie projekty realizowane w programie eTwinning podejmują tematykę interkulturową lub – pośrednio – które ich zadania umożliwiają interakcje międzykulturowe, w kontekście koncepcji transkulturowości jako podstawy do współczesnego rozumienia kultury i wyzwań, jakie stawiane są społeczeństwu. Do zbierania danych wykorzystana została metoda badania dokumentów, poddając analizie informacje znajdujące się na Europejskiej Platformie Edukacji Szkolnej (działającej od 2022 roku), wcześniejszej wersji platformy eTwinning, w raportach Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) czy Komisji Europejskiej dotyczących projektów zrealizowanych w latach 2005–2022 i aktualnej oferty projektów otwartych.

Transkulturowość – kierunek współczesnej edukacji

Transkulturowość to pojęcie określające bycie „poza” granicami określonych kultur i przenikanie kulturowe, które prowadzi do tworzenia się nowych struktur, zbudowanych z heterogenicznych sieci, które jednocześnie zawierają elementy wspólne i różnicujące (por. Nikitorowicz i Guziuk-Tkacz, 2021, s. 27; Welsch, 1999). Sam przedrostek „trans” przypomina, że rzeczy są zawsze w ruchu, a nie stałe, sugeruje możliwość wyjścia poza to, co jest obecnie, w coś, czego być może nawet nie potrafimy sobie wyobrazić (Orellana, 2017, p. 211). Oznacza wyjście poza jednorodność na rzecz bycia w wielu kulturach jednocześnie, przenikania się ich (Falski, 2014, s. 19), czyli proces nieustannego przekraczania granic kulturowych i tworzenia nowych jakości o strukturze hybrydowej (Falski, 2014; Nikitorowicz i Guziuk-Tkacz, 2021, s. 27). Jest to koncepcja spotkania kultur i jego konsekwencji dla struktur społecznych, politycznych i ekonomicznych, a także tożsamości kulturowych (Ghevolor and Essien-Eyo, 2018, p. 48). To proces hybrydyzacji, który jest immanentną

cechą każdej współczesnej kultury i zachodzi na różnych poziomach, takich jak zaludnienie, handel, wymiana informacji, tradycje, język, wartości, a nawet kulinaria (por. Welsch, 1998, s. 205).

Za sprawą ruchów migracyjnych ludzie różnych nacji żyją obok siebie, używają podobnych produktów, oglądają te same programy telewizyjne przejmujące wartości, zachowania, sposób bycia pochodzący z innej przestrzeni kulturowej, tworząc właśnie wspomnianą wcześniej hybrydę. Postęp cyfrowy umożliwia swobodny kontakt werbalny i wizualny z każdą osobą na całym globie, a dostęp do informacji jest z założenia równy z każdego i dla każdego miejsca na świecie, co oznacza, iż wspomniane mieszanie nie musi być wynikiem zajmowania wspólnej przestrzeni geograficznej, a może zawęzać się do wspólnego kontaktu w wirtualnej rzeczywistości. Powoduje to zachodzenie wspomnianego wcześniej procesu tworzenia się nowej, oryginalnej mieszanki różnorodnych wpływów, zawsze jedynej w swoim rodzaju, bo złożonej z innych komponentów kulturowych, w innym czasie, kontekście i na odmiennej podstawie. W ten sposób wytwarza się nowy typ różnorodności wyrastający z transkulturowego przenikania – unikalny system transkulturowy (Welsch, 1998, s. 215). Z kolei tworzenie się tego systemu uwarunkowane jest mocno i głęboko zakorzenionymi relacjami międzykulturowymi budowanymi w społeczeństwie (Mayer, 2015, p. 281). To zaś w dużej mierze zależne jest od rozwoju transkulturowego myślenia wśród nauczycieli i ich zdolności dostrzegania podobieństw i różnic między uczniami, zwiększając w ten sposób ich zdolność do włączania różnych podejść kulturowych, tworząc tym samym nowy model środowiska edukacyjnego, w którym różnice kulturowe są akceptowane i cenione, a nie traktowane jako punkt separacji (Casinader and Walsh, 2015, p. 55).

Mając na uwadze powyższe, można zaryzykować stwierdzenie, iż celem koncepcji transkulturowości jest budowanie społeczeństwa, którego działania wynikające z interakcji będą miały zdolność do łączenia i dokonywania przejść. Wskutek stykania się z innymi stylami życia, wartościami itd. pojawia się okazja do poznania rozbieżności oraz łączenia się, a tym samym przenikania. Rezultatem tych interakcji jest pojawienie się nowych kształtów, form, stylów, przekonań, zwyczajów, które wcześniej nie były nawet brane pod uwagę. W związku z tym można powiedzieć, iż celem współczesnej edukacji ma być kształtowanie społeczeństwa transkulturowego, zdolnego do wzajemnych interakcji, przenikania i mieszania w sposób świadomy, intencjonalny. Albowiem wszędzie tam, gdzie jednostka uwikłana jest w różnorodność kulturową, co jest dziś standardem, niemożliwym jest pozostanie w obszarze monokulturowym, gdyż takie już nie istnieje. Oznacza to, że za-

daniem edukacji nie jest dziś tylko poznanie czy nawet rozumienie obcych kultur, lecz tworzenie i utrzymanie interakcji z tą obcością. Rozumienie jest ważne, ale niewystarczające. Podstawą są zawsze interakcje (Welsch, 1998, s. 214). Stąd punktem wyjścia, koncepcją bazową jest dla mnie pojęcie kultury w rozumieniu Wittgensteinowskim, która – według autora – jest właśnie otwarta na nowe związki i integracje, ściśle sprzęgnięta ze sferą doświadczeń, uczuć, przekonań, wartości – tworzących złożoną siatkę reguł organizujących świat praktyki (Rakoczy, 2007, s. 167). Odpowiedzią na to zapotrzebowanie, zwłaszcza w zakresie nawiązywania relacji, może być jedno z narzędzi, wykorzystujące osiągnięcia współczesnej techniki, angażujące nauczycieli i uczniów – program eTwinning.

Procedura badawcza

Bazując na założeniu, iż w budowaniu społeczeństwa transkulturowego jako przyszłościowego, którego podstawą jest nastawienie na wielość relacji interkulturowych umożliwiających poznanie, rozumienie, czerpanie i przenikanie się różnych światów kulturowych, podjęta została próba sprawdzenia, w jakim stopniu korzystanie z programu eTwinning i realizacja określonych projektów może zapewnić nawiązanie, utrzymanie i doświadczanie Inności kulturowej. Innymi słowy, poszukiwana jest odpowiedź na pytanie: *Ile i jakie projekty realizowane w programie eTwinning podejmują tematykę interkulturową lub pośrednio ich zadania umożliwiają zaistnienie interakcji międzykulturowych?*

Do zebrania i analizy materiału badawczego wykorzystana została metoda badania dokumentów, przy zastosowaniu techniki – analizy dokumentacji, określanej też jako poszukiwanie i interpretacja źródeł wtórnych (Rubacha, 2008, s. 157) czy badanie niereaktywne (Babbie, 2008, s. 356). Analizie ilościowej i jakościowej poddane zostały: dane statystyczne i jakościowe zamieszczone na dostępnej tylko dla zarejestrowanych w programie użytkowników Europejskiej Platformie Edukacji Szkolnej (działającej od 2022 roku) i wcześniejszej platformie eTwinning (eTwinning Live); raporty statystyczne i jakościowe FRSE oraz Komisji Europejskiej dotyczące projektów zrealizowanych w latach 2005–2022, jak również aktualna oferta projektów otwartych.

eTwinning – program współpracy międzynarodowej

eTwinning to społeczność szkolna i przedszkolna z krajów Unii Europejskiej oraz spoza UE, tj. Albania, Bośnia i Hercegowina, Islandia, Liechtenstein,

Macedonia Północna, Norwegia, Serbia i Turcja, współpracująca za pomocą mediów elektronicznych. To także platforma służąca do doskonalenia zawodowego nauczycieli. Program jest finansowany z budżetu Komisji Europejskiej za pośrednictwem Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury w ramach programu Erasmus+. Zainaugurowany został w 2005 roku jako główne zadanie programu eLearning Komisji Europejskiej, a od 2014 roku jest ściśle związany z programem Unii Europejskiej Erasmus+, wspierającym edukację, szkolenia, inicjatywy młodzieżowe oraz sportowe. Podstawowym zadaniem projektów eTwinning jest współpraca oraz interakcje nauczycieli i uczniów. W ramach projektów uczniowie tworzą krajowe lub międzynarodowe zespoły, wspólnie wyznaczają cele, ustalają sposoby działania i dzielą się ich efektami. Umożliwia to młodym ludziom rozwój sprawności językowych, a także kształtowanie kompetencji międzykulturowych poprzez kontakty interkulturowe. Dla nauczycieli zaś jest to także przestrzeń do nauki i stosowania innowacyjnych i kreatywnych narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (TIK). W 2022 roku uruchomiona została nowa, Europejska Platforma Edukacji Szkolnej, która łączy treści i usługi z eTwinning, dotychczas głównej witryny programu, oraz ze *School Education Gateway*, europejskiego portalu internetowego dla szkół. Nowa, zintegrowana platforma pozwala użytkownikom znaleźć partnerów, umożliwia interakcję i współpracę w ramach projektów, oferuje także udział w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego, organizowanych na szczeblu krajowym oraz na poziomie centralnym, europejskim (Regulska i Tokarz, 2022, s. 4). Nauczyciele współpracujący w ramach projektu mają również dostęp do *TwinSpace* – prywatnej platformy współpracy, unikalnej dla każdego projektu (FRSE 2018, s. 1). Ponadto eTwinning oferuje użytkownikom szerokie wsparcie – w każdym z krajów uczestniczących w programie działa Krajowe Biuro eTwinning (*National Support Organisation, NSO*) służące nauczycielom pomocą i umożliwiające doskonalenie zawodowe w kraju (Fila i inni, 2021, s. 9).

Program funkcjonuje od 17 lat i sukcesywnie zwiększa grono zainteresowanych nauczycieli i uczniów oraz realizowanych projektów. Aktualnie zaangażowanych jest 1 033 098 nauczycieli z ponad 40 krajów z Europy i spoza niej, pracujących w 230 467 placówkach. Do teraz zrealizowane zostały 135 772 projekty (dane z 9.01.2023 <https://etwinning.pl/>). W okresie trwania pandemii i kształcenia w trybie pracy zdalnej liczba osób, szkół i projektów zwiększyła się, a od 2017 roku liczba zaangażowanych nauczycieli i zrealizowanych projektów wzrosła dwukrotnie (por. tabela 1).

Tabela 1. Zestawienie liczby zaangażowanych nauczycieli, szkół i zrealizowanych projektów w latach 2017–2022

	2017	2018	2020	2022
Liczba nauczycieli	500 000	500 000	900 000	1033 098
Liczba zaangażowanych szkół	182 000	190 000	200 000	230 467
Liczba zrealizowanych projektów	61 000	70 000	105 000	135 772

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://school-education.ec.europa.eu/>

W Polsce w programie aktualnie jest zaangażowanych 82 816 nauczycieli, zarejestrowanych jest 19 670 placówek, a liczba zrealizowanych projektów wynosi 38 038. Polska pod względem liczby zakończonych projektów jest w zdecydowanej czołówce, zajmując w rankingu drugie miejsce za Turcją (50 795), wyprzedzając takie kraje jak Włochy (33 440), Hiszpania (30 272), Francja (26 719) czy Niemcy (13 112) (stan na styczeń 2023 <https://etwinning.pl/>).

Nauka zdalna w Polsce i w innych krajach europejskich paradoksalnie ułatwiła kontakt i nawiązywanie współpracy międzynarodowej, z uwagi na poszerzające się możliwości cyfrowe uczniów, nauczycieli i szkół oraz ze względu na ciekawą formę kształcenia, wychowania dzieci i młodzieży stanowiącą alternatywę dla raczkującego nauczania online. Jak wskazują przytoczone powyżej dane liczbowe, placówki w Polsce chętnie korzystają z tej możliwości.

eTwinning jako narzędzie ułatwiające budowanie współczesnego, transkulturowego społeczeństwa

eTwinning zapewnia nauczycielom bardzo skuteczną i bezpłatną platformę do samodoskonalenia, a uczniom daje niepowtarzalną możliwość obcowania z różnorodnością kulturową i zdobywania nowych kompetencji, w tym międzykulturowych czy cyfrowych. Potwierdza to raport Komisji Europejskiej (2021), w którym zaznaczono, iż włączenie eTwinningu do szkolnego programu nauczania wiąże się z wielopoziomymi korzyściami w zakresie kluczowych kompetencji uczniów. Na podstawie badań stwierdzono, iż kompetencje wielojęzyczne znacznie się poprawiły, albowiem aktywne posługiwanie się językami obcymi przyczyniło się do rozwoju umiejętności czytania i pisania oraz kompetencji komunikacyjnych uczniów. W odniesieniu do świadomości kulturowej eTwinning umożliwia nawiązanie interakcji z innymi uczniami z Europy i spoza niej, dzięki czemu zdobywają oni wiedzę

o różnych kulturach i językach oraz rozwijają szacunek dla praw innych ludzi. Z kolei wykorzystanie różnych narzędzi digitalnych wpłynęło korzystnie na kompetencje cyfrowe uczniów. Potwierdzają to także badania francuskie, greckie, polskie czy słoweńskie, w których zastosowanie platformy eTwinning ma bezpośredni związek z rozwojem kompetencji językowych, cyfrowych czy międzykulturowych uczniów i nauczycieli (European Education and Culture Executive Agency, 2021, p. 20–21). Przy założeniu, że jednym z warunków kształtowania społeczeństwa transkulturowego jest zapewnienie wielości interakcji, co z kolei daje szansę na nawiązanie trwałych i silnych relacji interkulturowych, program eTwinning oferuje szeroką gamę możliwości podjęcia międzynarodowej współpracy począwszy od poziomu przedszkolnego aż do etapu szkolnictwa ponadpodstawowego.

Projekty dostępne w programie eTwinning, na potrzeby tego artykułu, podzieliłam na dwie grupy. Pierwsza to propozycje, których bezpośrednim celem jest realizacja zadań interkulturowych, których wynikiem jest zapoznanie uczniów z odmiennością kulturową. Drugą grupę stanowią takie inicjatywy, dla których interakcje kulturowe są celem pośrednim.

Projekty zaklasyfikowane do pierwszej grupy stanowią 17% wszystkich zarejestrowanych w okresie od początku roku 2005 do stycznia 2023 projektów (23 081), z czego 82% została już zrealizowana (18 926).

Przykładem zakończonemu już przedsięwzięcia może być projekt pn. „Let’s get to know each other”, w którym osobiście uczestniczyłam. Współtworzony był wraz z nauczycielką języka angielskiego i uczniami w przedziale wiekowym od 14–15 lat z 4. Liceum Ogólnokształcącego w Werii, w Grecji. Głównymi zadaniami były: poznanie wzajemnych tradycji kulturowych, sposobu spędzania wolnego czasu, zwiększenie umiejętności posługiwania się językiem angielskim, rozbudzenie ciekawości kulturowej i otwartości na odmiennosc. Uczniowie wraz z nauczycielkami cyklicznie (co 2 tygodnie) przez okres 4 miesięcy spotykali się na platformie Zoom. Podczas spotkań tematycznych uczniowie, po uprzednim przygotowaniu ich przez nauczycieli, prezentowali siebie, swoje zainteresowania, historię, symbole swojego kraju, zwyczaje i tradycje. W wyniku tych spotkań uczniowie nabrali chęci i odwagi do komunikowania się w języku angielskim. Bardzo szybko również nawiązali przyjacielskie relacje, które przenieśli na prywatne konta na mediach społecznościowych, pozostając w stałym kontakcie z uczniami z Grecji.

Innym przykładem jest projekt pn. „Variety that unites”, skierowany do uczniów z Chorwacji i Włoch, którzy biorą udział w projekcie Erasmus 2022/2023, a których wspólnym doświadczeniem jest wizyta w ramach pro-

jektu w Polsce. Celem była wymiana informacji dotyczących różnic i podobieństw kulturowych.

Kolejna inicjatywa pn. „Cultural diversity” to propozycja portugalsko-słowacka przeznaczona dla dzieci szkolnych w wieku od 11–14 lat. Celem bezpośrednim jest zebranie interesujących (powszechnie nieznanych) informacji o krajach partnerskich projektu, aby zachęcić uczniów do komunikowania się na poziomie międzynarodowym i nawiązania trwałych relacji międzynarodowych.

Inna propozycja, również dotycząca wnikliwszego poznania własnej i obcej kultury – polsko-turecko-włoska pn. „Culture and territory beyond borders”, dla uczniów w wieku 9–13 lat.

Wreszcie projekt pn. „Mirror”, którego celem jest zbadanie wpływu kulturowego uczestniczących krajów na siebie nawzajem. Każdy z partnerów odgrywa rolę lustra, „odbijając” na sobie kulturowe i społeczne skutki innych kultur. W ten sposób uczniowie poprawiają swoje umiejętności językowe i społeczne, komunikując się i współpracując z uczniami z innych kultur.

Dane uzyskane z Europejskiej Platformy Edukacji Szkolnej wskazują, iż spośród wskazanych powyżej 3083 projekty skoncentrowane na tematyce interkulturowej są aktualnie w fazie realizacji (styczeń 2023). Do najciekawszych propozycji należą: „Enriching our cultural heritage”, projekt adresowany do uczniów w wieku 13–18 lat, w ramach którego poprzez comiesięczne spotkania poznają oni kulturę i tradycje innych krajów; Projekt INDI („Inclusion and Diversity”) – to projekt skierowany do placówek na poziomie przedszkolnym i szkolnym, w krajach z doświadczeniem migracji, wielonarodowości i wielojęzyczności, w których nastąpił wzrost liczby dzieci, których język ojczysty nie jest tożsamy z językiem państwowym; „Let’s get to know each other – penpal experience” – polsko-francuski projekt, którego celem jest rozwijanie umiejętności społecznych i poszerzanie wiedzy o różnych kulturach; „Let’s trad(e)itions!” – polsko-turecka propozycja dla uczniów w wieku 12–17 lat, nastawiona na nawiązanie relacji interkulturowych; „International Friendship” – polsko-serbsko-turecki projekt dla uczniów w wieku 9–12 lat, zakładający wymianę doświadczeń i poznanie kultury partnerów.

Druga grupa projektów to takie, których celem bezpośrednim jest zdobywanie umiejętności cyfrowych, językowych, matematycznych plastycznych i innych, a pośrednim – interakcja kulturowa z krajem partnerskim. Projekty zaklasyfikowane do tej grupy stanowią aż 55% wszystkich zarejestrowanych w latach 2005 – styczeń 2023 projektów (75 025), z czego 82% została już zrealizowana (61 454).

Przykładem takiego projektu może być jeden ze zrealizowanych przeze mnie, pn. „Vocationalary”, adresowany do młodzieży ze szkół średnich technicznych, w wieku 16–18 lat. Celem polsko-tureckiej inicjatywy było zdobycie przez młodzież sprawności w posługiwaniu się narzędziami internetowymi tj. program Canva, Coogole, Vimeo, Zumpad, Wakelet i wiele innych oraz nabycie sprawności w posługiwaniu się językiem angielskim zwłaszcza technicznym albowiem głównym zadaniem młodzieży było stworzenie wirtualnego słownika z podstawowymi pojęciami i zwrotami przydatnymi w zawodach technicznych, takimi jak informatyk, programista, elektronik i inne. Uczniowie pracowali przez trzy miesiące i przy każdym wyznaczonym zadaniu w innej, mieszanej grupie kulturowej. Spotkań integracyjnych, pełnych gier i zabaw, a także przestrzeni do poznania się nawzajem, było 6 w ciągu trwania projektu, zawsze w formie zdalnej. Podobnie jak w innych projektach, młodzież szybko nawiązała relacje z rówieśnikami z Turcji, z wieloma z nich nadal pozostaje w kontakcie.

Innym przykładem może być projekt polsko-turecki pn. „English with books”, skierowany do uczniów w wieku 11–13 lat. Inicjatywa polega na tym, iż uczniowie czytają, dzielą się pomysłami, rysują, piszą na temat czterech wybranych książek w języku angielskim. Oba zespoły czytają te same książki, a następnie o nich dyskutują. Stanowi to okazję do ćwiczenia sprawności językowych, poznania nowych osób oraz wymiany poglądów, a tym samym odkrycia wartości innej kultury.

Kolejny przykład to także polsko-turecki projekt pn. „Przez żołądek do ... językowo-matematycznego serca” adresowany do grupy wiekowej 10–15 lat. Głównym celem projektu jest wymiana wiedzy i doświadczeń metodą CLIL (*Content and Language Integrated Learning*). Metoda ta polega na zintegrowanym kształceniu językowo-przedmiotowym, opartym na jednoczesnym przekazywaniu treści przedmiotowych i elementów języka obcego. Celem pośrednim jest promowanie lokalnych potraw i wymiana informacji kulturowych.

Następny projekt – polsko-portugalsko-rumuński pn. „Colours of the rainbow” dla uczniów w wieku 16–18 lat, dotyczy tematu depresji i lęku społecznego wywołanego pandemią Covid-19. W tym projekcie uczniowie dowiedzieli się, czym jest depresja i jak sobie z nią radzić. W ramach projektu prowadzone były dyskusje, badania mające na celu znalezienie odpowiedzi na ważne pytania dotyczące depresji i okazja do interakcji kulturowej ze szkołą partnerską. Efektem końcowym współpracy jest broszura na temat depresji dla nastolatków.

Przedstawione powyżej przykłady stanowią niewielki procent ogromnej liczby projektów i propozycji zamieszczonych na platformie eTwinning, w tym 30 422 projektów aktualnie realizowanych i 2 194 na etapie poszukiwania partnera do współpracy (stan na 16.01.2023).

Podsumowanie

Jeżeli przyjmiemy, że do budowania transkulturowego społeczeństwa niezbędne jest zadbanie o relacje interkulturowe, dzięki którym rozwijane są m.in. kompetencje międzykulturowe, program eTwinning jest do tego idealnym narzędziem, co więcej, powszechnie dostępnym i bezpłatnym. Zapewnia uczniom i nauczycielom możliwość nawiązania interakcji międzykulturowych w sposób przemyślany, zorganizowany i zaplanowany. Dane statystyczne dowodzą, iż w okresie pandemii Covid-19 częstotliwość uczestnictwa szkół w programie znacznie się zwiększyła, zwłaszcza w Polsce, która pod względem zrealizowanych projektów zajmuje drugie miejsce. Oznacza to, że coraz częściej dochodzi do interakcji kulturowych pomiędzy przedstawicielami różnych obszarów narodowych i kulturowych oraz tworzenia się sieci transkulturowych, zmieniając nową jakość, nowe pokolenie o znacznie szerszych horyzontach myślowych, bo znających różne podejścia, światopoglądy, sposoby rozwiązywania problemów i reagowania na różne sytuacje. Częsty kontakt z przedstawicielami różnych krajów daje możliwość nie tylko do poznania czy rozumienia odmienności kulturowej, ale przede wszystkim do bycia obok, do aktywnego uczestnictwa, a przez to tworzenia nowych sieci powiązań opartych na wielości różnorodnych kontaktów i doświadczeń, co jest – jak założyłam na początku tego tekstu – aktualnym zadaniem współczesnej szkoły. Pozwala to zatem na stwierdzenie, iż program eTwinning może być traktowany jako jeden ze sposobów budowania współczesnego, transkulturowego społeczeństwa.

Bibliografia

- Acar, S. and Peker, B. 2021. What are the Purposes of Teachers for Using the eTwinning Platform and the Effects of the Platform on Teachers. *Acta Didactica Napocensia*. 14 (1), pp. 91–103.
- Embedding eTwinning in national educational policies from practice to policy*. Monitoring report. 2021. European Education and Culture Executive Agency.

- Babbie, E. 2008. *Podstawy badań społecznych*. Warszawa: PWN.
- Casinader, N. and Walsh, L. 2015. Teacher Transculturalism and Cultural Difference: Addressing Racism in Australian Schools. *The International Education Journal: Comparative Perspectives*. **14** (2), pp. 51–62.
- Pateraki, I. i Scimeca, S. red. 2018. *Czerpiąc z przeszłości, kształtujemy naszą przyszłość: europejskie dziedzictwo kulturowe poprzez eTwinning*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
- Falski, M. 2014. Transcultural Experience and Multiple Biographies as a Research Topic. *Colloquia Humanistica. Multiple Biographies, Transcultural Experience*. **3**, pp. 11–24.
- Fila, J. i in. 2021. Nauczyciele w sieci. Raport z badania użytkowników platformy eTwinning. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
- Ghevor, A.J. and Essien-Eyo, A.O. 2018. Transculturalism and feminist ideology in Ama Ata Aidoo's the dilemma of a ghost. Currents in African literature and the English language. *Journal of the Annual International Conference on African Literature and the English Language (ICALEL)*. **8**, pp. 48–54.
- Mayer, C. 2015. Travelling inner landscapes: A longitudinal study on transcultural identity development. Equality, Diversity and Inclusion. *An International Journal*. **34**, pp. 272–292.
- Nikitorowicz, J. i Guziuk-Tkacz, M. 2021. Wielokulturowość – międzykulturowość – transkulturowość w kontekście pedagogicznym. *Edukacja Międzykulturowa*. **2** (15), ss. 23–36.
- Orellana, M.F. 2017. Solidarity, Transculturality, Educational Anthropology, and (the Modest Goal of) Transforming the World. *Anthropology & Education Quarterly*. **48** (3), pp. 210–220.
- Rakoczy, M. 2007. Inspiracje Wittgensteinowskie. W refleksji nad kulturą. *Kultura Współczesna*. **2** (52), ss. 157–170.
- Regulska, M. i Tokarz, D. red. 2022. *Planer eTwinnera*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.
- Rubacha, K. 2008. *Metodologia badań nad edukacją*. Warszawa: WAIp.
- Welsch, W. 1998. Transkulturowość. Nowa koncepcja kultury. Tłum. Susła, B., Wietecki, J. W: Kubicki, R. red. *Filozoficzne konteksty rozumu transwersalnego. Wokół koncepcji Wolfganga Welscha*. Cz. 2. Poznań: Wydawnictwo Fundacji Humaniora, ss. 195–222.
- Welsch, W. 1999. Transculturality – the Puzzling Form of Cultures Today. In: Featherstone, M. and Lash, S. eds. *Spaces of Culture: City, Nation, World*. London: SAGE, pp. 194–213.

Zwycięskie projekty w konkursie eTwinning 2021. 2021. Warszawa: Wydawnictwo Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji.

Źródła internetowe

<https://school-education.ec.europa.eu>.

<https://etwinning.pl/>.

eTwinning – a tool for creating a transcultural society

Abstract: Significant changes in education that occurred as a result of the COVID-19 pandemic, especially in terms of organization, in the form of the transition to distance learning, significantly increased the interest of teachers and schools to use the international eTwinning platform. The main task of the eTwinning program is to encourage international exchange by building a network of cooperation and interaction between students and teachers from various European countries. This, in turn, according to the author, is a way to build a transcultural society. Going beyond the current understanding of culture as a homogeneous creation, the author uses W. Welsch's concept of transculturalism and Wittgenstein's understanding of culture as a way of being and the result of intercultural interactions. Therefore, the article is devoted to the using of the eTwinning tool in the process of shaping a transcultural society.

There are also some presented examples of international eTwinning projects that have already been completed and are in the process of being implemented with the direct goal of acquiring intercultural competences by all its participants and those for whom this is an indirect goal, carried out while performing other tasks.

Keywords: culture, transculturality, eTwinning, W. Welsch, distance learning

Translated by Joanna Alicja Augustyniak